

**האיש שתיכנן
יחד עם
משה דיין
את חטיפת
הנציב העליון**

**הוא מרד
באצ"ל מפני
שזה היה
מתון מדי**

**"הערבים לא
צריכים להשמיד
אותנו. אנחנו
נעשה את
זה בעצמנו..."**

**ההגנה הסגירה
אותו לידי
הבולשת**

**הוא היה
"חופר המינהרות
הטוב ביותר
בכל אפריקה"**

**ב-1977 הגיע
ל"מבוי סתום"
בדרכו הצבאית**

האנשוני

מרדכי ציפורי בין עזר ויצמן וגאולה כהן

עד הרגע הזה. אני יכול לשמען עכשיו, כשאני עוצם את העיניים: הפעמון מצלצל, וזעק שוב ושוב. מארעות 1929. מה? כיום להתקפת הערבים. הפעמון מוזיקה את הנכרים למקום ההתכנסות..."

בשל ריחוקו של האב, והמצוקה הכלכלית, נאלץ מרדכי ציפורי לצאת כבר בילדותו לעבוד בפרדסי פתח-תיקוה, ובי"ב משרד-הפרדסנות עבר לעבוד בבית-חרושת לספירת ושמרים, ואחר כך עבד כמלשן-הלומים בנתניה, וכחוצב וסילל-כבישים לצבא הבריטי בארץ-ישראל.

ב-1939, בהיותו כבן 15, התנדב מרדכי ציפורי לאצ"ל, יחד עם אחיו ישראל הנדון (מאוחר יותר אלוף-משנה ישראל בן-אמית, קצין-התותחנים הראשי של צה"ל), כאשר כינויי המחתרת שלו ושל אחיו היו "לוי" ו"שימשון".

שני האחים נמנו עד מהרה על מיפי קרת אצ"ל בפתח-תיקוה, והשתתפו בפעולות רבות. מאוחר יותר, כאשר פעילות אצ"ל הפכה למתונה, מרדכי ציפורי, יחד עם כמה מחבריו, בשיטת התגובה המתונה של מפקדת האצ"ל, הוא ניגש אל מפקד-המחוז ואמר לו: "אוינו, אנחנו משחקים משחקים כמו הנהגה, וכוה אין לי עניין. אי שעותיים משהו, אי שגלך הביתה! מרדנו. יהודה נאית, שהיה לימים סגן קצין-תותחנים ראשי, התייצב בראשו של גוף מיוחד, 'האדומים' קרא לו. מין גוף סודי, שביצע פעולות ללא ידיעת הפיקודים בסניפים ובמחוזות..."

עמדותיו הקיצוניות של מרדכי ציפורי ותבורתו הביאו אותם ליצירת-מיפגש עם ממורמרים, בדרגות-השדה של הנהגה. הוא מתאר אותו כך: "החלומות היו לפעמים גדולים מדי, ולפעמים... תכננו יחד עם חבורת 'מרדכי' בסמכות פיקוד הנהגה, וביכולת משה דיין ויגאל הדר-ביין, את כיבוש ארמון הנציב בירושלים והטפתו של הנציב העליון. אני הייתי צריך להימנע עם החוליה הפורצת לארץ, אבל העניין נוגע לאויני המסעות (הלאומיים), ו'המרדכי' חזרו כהם משהי תפוחים הפעולה הדרמטית מוטלה..."

בשנת 1944, בשעת טיול של בנות חברות באצ"ל, שבו שימש מרדכי ציפורי כמלווה, הוא פגש את טובה גלס, שאותה (המשך בעמוד 42)

בצבא האימפריה הרומאית קר- או לשרמאה בשם "צנטוריון". בכל לגיון רומי שימשו כ-60 צנטוריונים, שי היוו את עמוד-השדרה של כל לגיון רומי ושל האימפריה ביכללה. המושג "צנטוריון" שימש, במשך שנים רבות, תואר נר-דף לחייל ממושם, שעיסוקו האחד והיחיד הוא מלאכה-המלחמה.

בסוף שנות ה-50' החל לכנות כך, בי חוגים של אינטלקטואלים צרפתיים, את ה'קולונלים' מחלי-המשלוח הצרפתי בארץ-ישראל, שניסו להכתוב את מהלכה של הריסובליקה הרביעית, ושהביאו לבחירתו של הגנרל שארל דה-גול, ולכינונה של הריסובליקה החמישית. הם הונצחו בסיפור של ז'ן לאטרגי הצנטוריונים, שבו המחישו את הלך-מחשבתם הפוליטית של קציני-צבא, ותיארו את המקום שלדעתם על הצבא לתפוס בחיי החברה המדינית בי-צרפת.

הצנטוריונים הוא תיאור סיפורתי-דוקר מנטרי של הרוחות שנישבו בצבא הצרפתי בשנים רצופות מיבחנו ואכזבות צבאיות. רוחות השוררות בכל צבא שניתק את אורח-החשיבתו מן המחשבה המדינית, והי-מוביל אנשי-צבא לחפש את מקומם במערכת הפוליטית, בתיקוה שישנו אותה.

טוריסט במישרה מלאה

עד לזש' שנים בטרם נולד, "מוטקה" ציפורי נמלט אביו, יעקב הנדון, מארץ-ישראל למצרים. האב היה מעורב ב-1921 בלחימה בערבים במהומות אותה שנה, שבה היה זאב ז'בוטינסקי פעיל בהגנת היישוב היהודי בארץ.

זמן קצר לאחר שובו של האב מגלות-מרצון במצרים, בספטמבר 1924, נולד מרדכי הנדון בבית-החולים הדסה בתל-אביב. את ילדותו עבר בפתח-תיקוה. כא-שר אביו מתגורר באוסטרליה, ושולח משם כספים להחזקת בני-ביתו. חוויות-הילדות העמוקה ביותר, שהוא זוכר: "אני ממש-פחה עיבודת של פשוטי-עם בפתח-תיקוה. ידעתי בילדותי מחפיר ומצוקה. זה לא מוזק. זיכרון-הילדות הכי ותיק שלי נשאר תקוע בלב וכמח 48 שנים, עד היום,